

Η αποκατάσταση της Ελένης από τον Ευριπίδη

Η Ελένη του τρωικού μύθου είναι σύμβολο απιστίας, αναξιοπρέπειας και καταστροφής. Στο έργο του Ευριπίδη όμως εμφανίζεται πιστή, αφοσιωμένη, με ηθικές αρχές και αξιοπρεπέστατη. Η στάση της δείχνει ότι ενδιαφέρεται για την υπόληψη και την τιμή της. Υποφέρει αισθανόμενη ότι οι Έλληνες τη θεωρούν προδότρια και βρίσκει καταφύγιο στον τάφο του Πρωτέα, για να κρατήσει καθαρή την τιμή της και το σώμα της από τον Θεοκλύμενο. Νιώθει συντριβή όταν ακούει ότι η μητέρα και τα αδέρφια της χάθηκαν από ντροπή για τις πράξεις της. Δίνει σημασία στη γνώμη των άλλων και θα ήθελε να ξεχάσουν την άσχημη φήμη που έχει, αποκρούοντας το μοτίβο της ομορφιάς. Προτιμά να πεθάνει παρά να αντιμετωπίσει την κοινωνική καταφρόνια κάνοντας μια αισχρή ζωή. Προσπαθεί να πείσει τον Μενέλαο ότι «σε ντροπιασμένο δεν πλάγιασε κρεβάτι». Στη σκηνή με τη Θεονόη τονίζει πως όταν επιστρέψει στην πατρίδα της θα μάθουν όλοι πως δεν έφταιγε για τον Τρωικό πόλεμο ούτε πρόδωσε οικογένεια, φίλους και πατρίδα. Έτσι θα κερδίσει πάλι τον χαρακτηρισμό της φρόνιμης και τίμιας.

Τα στάδια δικαίωσης της είναι:

- α) ο Τεύκρος υπερτονίζει την καλοσύνη και την ευγένειά της και αναφέρει πως δε μοιάζει καθόλου στην ψυχή με την υποτιθέμενη πραγματική Ελένη.
- β) Ο Χορός, που απηχεί και την κοινή γνώμη σε όλο το έργο, συμπαραστέκεται αμέριστα στην Ελένη γνωρίζοντας και επιβεβαιώνοντας την αθωότητά της.
- γ) Ο Αγγελιαφόρος Α΄ αναγνωρίζει πως δεν ντρόπιασε τον πατέρα της και τους Διόσκουρους ούτε έχει κάνει όσα κακά λένε γι' αυτήν.
- δ) Η Θεονόη διαβεβαιώνει τον Μενέλαο ότι ο γάμος με τον Πάρη ήταν ένα ψέμα, ξεγέλασμα των θεών.
- ε) Ο Χορός στο τελευταίο στάσιμο παρακαλεί τους Διόσκουρους να βοηθήσουν την Ελένη να απαλλαγεί από το κακό όνομα που άδικα φορτώθηκε λόγω της υπερβολικής ομορφιάς της.
- στ) Οι Διόσκουροι προφητεύουν ότι η Ελένη θα θεοποιηθεί.
- ζ) Ο Θεοκλύμενος στο τέλος του έργου δικαιώνει απόλυτα την Ελένη χαρακτηρίζοντάς τη φρόνιμη, ευγενική και με «χαρίσματα που λίγες τα 'χουν».

Με αυτόν τον τρόπο σταδιακά και βαθμιαία συντελείται η αποκατάσταση της τιμής της ηρώιδας στα μάτια των θεατών.

Γιώργης Ε. Μανουσάκης